

Makale Geliş | Received: 17.02.2018
Makale Kabul | Accepted: 12.03.2018
DOI: 10.18795/gumusmaviatlas.405353

Cengiz Mesut TOSUN

Dr. Öğr. Üyesi
Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü, Mersin-Türkiye
Mersin University, Faculty of Arts and Science, Department of Philosophy, Mersin-Turkey
ORCID: 0000-0003-2558-8560
cengiztosun@hotmail.com

Frederic Bastiat: Hukukun Yozlaşması ve Liberal Yaklaşım

Öz

Frederic Bastiat'a göre, hukuk devlet eliyle yozlaşmış ve yasal bir soygun mekanizması haline gelmiştir. Bu anlayışı refah devleti diğer bir ifadeyle sosyal devlet kavramı üzerinedir. Sosyal ve ekonomik hakların genişletilmesinin yolu, iktidarın oluşturacağı yasalar çerçevesinde vergilendirme ile mümkündür. Bu süreç Bastiat için yasal soygun ve yolsuzluk anlamına gelirken aynı zamanda hukukun yozlaşmasıdır. Hukuk, adaleti tesis etmesi gerekirken, bazı gruplara çıkar sağlama aracı haline dönüşmekte ve bu yasalarla meşru hale gelmektedir. Liberal gelenek bu durumu özel mülkiyetin, emeğin hırsızlığı olarak görmektedir. Devletin faaliyet alanı güvenlik ve adaleti sağlamak ile sınırlanmalıdır. Hukukun yozlaşmasının, diğer bir ifadeyle yasal soygunun temel nedeni bilinç eksikliğidir. Siyasal gücü eline geçirenlerin iki seçeneği vardır: Ya bu soygunu durdurmak ya da bu süreci ortak olup sürdürmek. Tercih bu soygunu durdurmak yönünde bir bilinçlenmeyi gerektirmektedir. Yasa yapıcının etkinlik alanı güvenlik ve adaleti sağlama ise sınırlı olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yolsuzluk, Hukuk, Devlet, Sınırlı Devlet.

Frederic Bastiat: Corruption of Law and Liberal Approach

Abstract

According to Frederic Bastiat, the state of law has become a corrupt and legitimate robbery mechanism with the help of the state. This approach is about the welfare state or in other words, social state. The way to expand social and economic rights is possible through taxation within the framework of legislative power. While this process means legal robbery and corruption for Bastiat, at the same time it is the corrupting the law. While law requires the establishment of justice, it becomes a means of providing benefits to some groups and this becomes legitimate under these laws. The liberal tradition regards this situation as the theft of private property and labor. The area of activity of the State should be limited to providing security and justice. The basic reason for the corruption of the law, in other words the legal robbery, is the lack of consciousness. Those who have the political power have two options: either stop this robbery or keep it going by being part of it. The preference requires a consciousness to stop this robbery. The legislator's area of activity should be limited to providing security and justice.

Keywords: Corruption, Law, State, Constrained State.

Giriş

Frederic Bastiat (1801-1859) Türkiye’de çok az tanınan Fransız iktisatçı, devlet adamı ve gazetecidir. Ne kadar az tanındığı çağdaşı Karl Marx ile karşılaştırıldığında daha iyi anlaşılabilir. Her iki yazar da, gelecekle ilgili tahminlerde bulunmuşlardır. Marx’ın tahminleri neredeyse tümüyle yanlış çıkarken, Bastiat’ınkilerin çoğu doğru çıkmıştır. Buna rağmen Marx herkes tarafından bilinirken, Bastiat’ın adını duyanlar yok denecek kadar azdır (Yayla 2010: 13). En karmaşık iktisat ve onunla bağlantılı hukuk, sosyal düzen, devlet vb. konuları oldukça açık, sade bir dille açıklamaktadır. Yasa yapıcıları, çıkar peşinde koşanları doğrudan eleştirmektedir. Devletin hukuk yoluyla yozlaştığını, meşru bir soygun örgütü olduğunu ileri sürmüştür. Bastiat liberal geleneğin temsilcisidir. Bu geleneğin temel savlarını geliştirdiği gibi çağdaş siyaset felsefecilerinden Robert Nozick’in liberter görüşlerinin öncüsü sayılabilir. Devletin etkinlik alanının daraltılması, birey hakları, özgürlük, mülkiyet dokunulmazlığı, serbest ticaret anlayışı gibi liberalizmin temel kavramlarını savunmuş ve temellendirmiştir. Devletin etkinlik alanının özellikle ekonomik alanın dışına çıkarılması düşüncesi hukukun yozlaşmasını engelleyecektir. Devletten çıkar sağlayan grupların beklentileri bu sayede engellenebilir. Çünkü yasa yapıcılar, yolsuzluğu yasalar ile meşru kılmaktadırlar. İnsan doğasına has olan çalışmadan, en az emek sarf ederek kazanç sağlama arzusu en başta emek vererek kazananlara karşı bir adaletsizliktir. Hukukun temeli hakların korunmasını sağlamak olmalıdır. Hukukun yozlaşması, yasal soygunun önlenmesi isteniyorsa bu ilk adımda bilinçli seçmen ile mümkün gözükmemektedir. İktidardan çıkar beklentisi olmayan kişi, adalet ve güvenlik beklentisini sağlayabilecek bir tercihte bulunursa hukukun yozlaşması ve yasal soygunun önüne geçilebilir.

Hukukun Yozlaşması ve Adaletsizlik

Bastiat; toplumun, devlet mekanizmasındaki yasa yapıcılar tarafından, yönlendirilmesi, eğitilmesi, istenilen belli bir kalıba sokulması gerektiği fikrine şiddetle karşı çıkar. Toplumun bunlara ihtiyacı olmadığını her şeyi bildiğini iddia eden bu tür

yöneticilerin insanlığı medeniyete, mutluluğa götürmeyeceği gibi diktatörlüğün yolunu açtığını ileri sürer.

Hukukun yozlaşması ve buna bağlı olarak adaletsizliğin baş göstermesi Bastiat için doğrudan devletin, dolayısıyla yöneticilerin uyguladığı yasalardan kaynaklanır. Devletin insanların özel işlerine karışmaması halinde insanların ihtiyaçlarını karşılama anlamında akılcı çözümler bulabileceklerdir. Devlet karşılaşılan problemlere çözüm bulma çabaları hem yeni masraflara hem de sorumluluklara itmektedir. Örneğin eğitim, sağlık, ulaşım, kentleşme vs gibi unsurlar liberal devletin anlayışı gereği ilgi alanı dışında olması gerekir. Fakat genel devlet anlayışı bu alanlarda uygulamaya koyduğu yasalar ile ciddi anlamda nüfus, emek, sermaye hareketlerine yol açmaktadır.

Bastiat’a göre, ülkeyi yöneten insanlar, kendilerinin oluşturduğu yasalar ile ülke geleceğini yozlaşmış bir karanlığa sürüklerler. Yolsuzluk, hırsızlık, gereksiz adam kayırma (nepotizm) üzerine kurulu bir sistemin yaratıcısı olurlar. Menfaat ilişkilerine dayanan bu tür bir yapı uzun vadede ekonomik, sosyal ve kültürel bir çöküşün kaçınılmazlığıdır.

Hukukun yozlaşması devletin ekonomik, sosyal ve kültürel olarak toplumun düzenlemesi sorumluluğunu yüklenen yöneticilerin yasalarıyla ortaya çıkar. Çünkü Bastiat’a göre, hukuk, kolektif gücü hiçbir risk ve sorumluluk yüklenmeden başkalarının kişilik, özgürlük ve mülkiyet haklarını istismar edenlerin eline terk etmiştir. Hukuk, yağmacılığı önleme işlevini, yağmalamaya dönüştürürken, meşru savunma hakkını da savunma suçu haline getirir. Hukuk, kendi özel işlevinin çizdiği çerçevede tutulmak bir yana, temel amacından tamamen ters istikamete saptırılmış hatta kendisini yok etmek için kullanılmıştır. Bu yüzdendir ki hukuk, kendisinden korumasını beklediğimiz adaleti yok etmeye, saygılı olması gereken hakları sınırlamaya, hatta tahrip etmeye yönelmiştir. Hukukun yozlaşmasında iki neden olarak ahmakça bir açgözlülüğü ve sahte bir hayırseverliği gösteren Bastiat’a göre, insanlar başkaları aleyhine zenginleşme ve hayatta kalma eğilimindedir. Sürekli savaşlar, kitlesel göçler, dinsel baskı ve zulümler, köle ticareti, ticari ahlaksızlıklar ve tekeller bu konuda anlamlı örneklerdir. Bu vahim eğilimin kaynağı, insanın sahip olduğu, sürekli olarak

ihtiyaçlarını en az gayret ve zahmetle elde etmeye iten ilkel, evrensel ve bastırılması zor olan içgüdüdür (Bastiat 2010: 21).

Bastiat doğrudan emek hırsızlığına dikkat çekmektedir. Çünkü liberal geleneğe göre insan sahip olduğu yeteneklerine bağlı olarak ihtiyaçlarını gidermelidir. Mülkiyetin kaynağı ve kazanımı ancak bu yolla meşru olur. Ancak, başkalarının emeklerinin ürünü olan malları ele geçirip tüketmek yağma ve soygun sürecinin kaynağıdır.

Liberal geleneğin öncüsü Locke da mülkiyet kazanımı emek süreci olarak gösterir. Locke için emek en yüksek değerdir. Her şeye değer katan ve değer farklılaşması sağlayan o şeye katılan emektir. Şeylerin kendileri değerli değildir, onlara katılan emek onu değerli kılmaktadır. Mülkiyet Locke için geniş anlamıyla bir insanın yaşamı, özgürlüğü ve maddi olarak sahip olduklarıdır. Kişinin, kendi bedeni ve emeği tamamen kendisindedir. Locke için bir şeyin özel mülkiyet olabilmesinin iki koşulu vardır: Bunlardan ilkinde göre, bir insanın doğada verili olan şeye emeğini katarak, ikincisine göre ise, diğer insanlara yeterli ve aynı nitelikte iyi şeylerin kalmasını gözeterek özel mülkiyet elde edilir. Emek eklenmesi ortak mal üzerindeki diğer insanların hakkını dışlamaktadır. Çünkü emek, emekçinin sorgulanamaz mülkiyeti olduğu için, emekçinin emeğini katarak sahip olduğu şey üzerinde hiç kimse hak iddiasında bulunamaz (Locke 2004: 26-27). Locke da çalışmanın üretmenin emek vermenin önemine vurgu yapmakta ancak bu yollarla meşru olarak mülkiyet edileceğine vurgu yapmaktadır.

Bastiat, emek vermeden başka insanların mülkiyetlerinin ele geçirilip tüketilmesine yağmacılık ve soygun olarak nitelemiştir. Bunu önlemek en başta hukukun kullanımına dairdir. Yağmacılık, çalışmaktan, emek vermekten daha ıstırap verici ve tehlikeli kılındığı da durdurulabilir. Bastiat'a göre:

Hukukun temel amacı kolektif gücün soygunu çalışmaya tercih ettiren eğilimi durdurmak için işletilmelidir. Bütün hukuki tedbirler, mülkiyeti korumalı ve yağmayı, soygunu cezalandırmalıdır. Ne var ki kanunlar, bir insan veya insan grubunun eseridir. Hukuk, müeyyidesiz olarak ve güç kullanmaksızın hayata geçirilemeyeceğinden gerekli gücü temin etme görevi de kanunları yapan iradeye bırakılacaktır. İşte bu olgunun insanoğlunun kalbinde ezelden beri var

olan, ihtiyaçlarını en az çabayla karşılama eğilimiyle bir araya gelmesi, hukukun evrensel bozulma sürecinin temel nedenidir. Bu tespitin ışığı altında, adaletsizliği frenleme ve denetleme adına yola çıkan hukuku, kendisinin, sonunda nasıl adaletsizliğin yenilmez silahı haline dönüştüğü anlaşılabilir. Bu gerçekçi teşhis sayesinde, hukukun, kanun yapıcı tarafından nasıl halkın geri kalan kısmının bağımsızlığını farklı derecelerde köleliğe dönüştürdüğünü, özgürlüğü zulüm, mülkiyeti ise yağmayla yok ettiği anlaşılır. Sözü edilen tahribat, kanun yapıcının menfaatine olup, elinde bulundurduğu güçle orantılı olarak yapılmaktadır (Bastiat 2010: 22).

Hukuku toplum adına kullanacak ve herkesin hukuka tabi olmasını sağlayacak tek kurum devlettir. Pozitif hukuk, devlet yönetiminde gerçek kimliğine kavuşur. Hukukun yozlaşması, kötüye kullanımı devletin bazı gruplara çıkar sağlama aracı haline dönüşmesidir. Devletin bu uygulaması insanlar arasında gerginliklere yol açar. Halkın hukuka duyduğu güven ve sadakat ortadan kalkar ve bu durum toplumda kaosa neden olur. Özellikle ekonomik çıkarların zedelendiği uygulamalar temel nedendir. Devlet mevcut hukuki uygulamalarla bazı grupların gelirlerini azaltmakta başka gruplara aktarmaktadır. Belli bir meslek grubuna mali destek kararı almak, belli bir grubun vergi oranlarını arttırmak ya da azaltmak, ihalelerin belli kişi ya da gruplara vermek hukukun devlet eliyle yozlaşmasının örnekleri olarak sayılabilir. Yağmalama, hukuk ile gerçekleşmekte, soygun düzeni yasal bir hale dönüşmüştür. Bu aşamadan sonra hukuk aracılığıyla mağdur olduklarını düşünen gruplar devlet yönetimde yer edinmenin yollarını arayacaklardır. Bunlar bir şekilde yasal yağmanın kurbanlarıdır.

Yasal yağma ya da hukukun yozlaşması çerçevesinde, adalet, her insanın sivil hak uyarınca sahip olduğu şeyi, elinde tutmasına yönelik istikrarlı bir ruh halidir. Adaletsizlik, doğru dürüst bir yasa uyarınca herhangi birine ait olan şeyin, sözde bir hak görünümü altında, onun elinden alınmasıdır. Adalet ve adaletsizliğe aynı zamanda eşitlik ve eşitsizlik de denir (Spinoza 2012: 237).

Bastiat'a göre, insanların kendilerini mağdur eden adaletsizliklere karşı isyan etmesini anlamak güç değildir. Bu yüzden soygun düzeni, kanunla kanun yapan lehine organize edildiği için, soyulan sınıflar da, ister barışçı ister devrimci yöntemlerle olsun kanun yapanlar arasına katılmaya çalıştıkları görülür. Bilinçlenme derecelerine göre, soyulan sınıfların, siyasi gücü elde edebilmek için birbirlerinden tamamen farklı iki

amaca yönelebileceği düşünülür: Ya yasal soygunu durdurmak ya da ona ortak olmak. Yasal soygun kurbanı yığınların ikinciyi tercih etmeleri halinde artık yasal soygun, adaletsizlik ve yozlaşma döngüsel bir hal alır (Bastiat 2010: 23).

Hukuk ve Liberal Devlet Anlayışı

Liberal düşünceye göre, her insan tanrı vergisi olduğu kabul edilen akıl sahibi olarak dünyaya gelir. Bu yeti insanlara eylemelerini belirleme (seçme) özgürlüğü verdiği gibi, ahlaki bir sorumluluk sahibi olma yükümlülüğünü de beraberinde getirir. Bastiat için de, hayat tanrının bir armağanıdır. Bu armağana duyulması gereken sorumluluk, onu korumak, geliştirmek ve mükemmelleştirmektir. Sahip olunan yeteneklerle doğal kaynakları işe yarar hale getirilmelidir. İnsanı insan yapan temel unsurlar, hayat, özgürlük ve mülkiyettir. Politik liderler, ne kadar zeki ve becerikli olurlarsa olsunlar, tanrının bu üç armağanı, insan yapısı yasalardan önce gelir ve yasalar üstündedir. Güç kullanarak da olsa, insanın kişiliğini, özgürlüğünü ve mülkiyet hakkını kullanma hakkına sahiptir. Bunlar herkes için geçerli olduğu için kolektif haklardır ve bu hakların meşruiyeti bireysel haklara dayanır (Bastiat 2010: 17-18). Bireysel hakların korunması için oluşturulan kolektif haklar en başta bireyin ve aynı zamanda kolektif hakların karşılıklı olarak aşılması ve güç kullanımı anlamına gelmemesi gerekir. Her iki durumda da hakların kötüye kullanılmasının önüne geçilmelidir. Bastiat için hukuk, bireyin meşru savunma hakkının kolektif organizasyonudur. Hukuk, ortak bir gücü, bireysel güçlerin yerine geçirme organizasyonudur. Söz konusu ortak gücün amacı, sadece bireysel güçlerle yapılması hak olan doğal ve meşru eylemlerle sınırlanmıştır. Bunlar; kişilik, özgürlük ve mülkiyet haklarını korumak ve adaletin herkesin üzerinde hükmedici olmasıdır (Bastiat 2010: 19).

Toplumsal yaşamda hakların hukuk yoluyla güvence altına alındığında, politik biçimi ne olursa olsun, kabul edilebilecek, en basit, sınırlı, zulmetmeyen, adil ve dayanıklı bir hükümet varlığı söz konusudur. Bu tanımlama liberal geleneğin minimal devlet anlayışına karşılık gelir. Bu devlet anlayışında olan Bastiat, hukuk sayesinde

kişiliğine saygı gösterilen bir kişinin başkalarına da saygı göstereceğini, emeğini istediği gibi kullanabileceğini, emeğinin ürünlerine karşı haksız bir saldırıya maruz kalmayacağını belirtir. Buna uygun hukuk düzenlemesi içindeki bir yönetime de kimsenin karşı çıkmayacağını vurgular (Bastiat 2010: 19). Yine liberal geleneğin sınırlı devlet anlayışı gereği, hukuk düzenini sağlayan bu devlet ancak güvenlik hizmeti sunarak kendini hissettirmelidir.

Devletin sınırlı olması anlayışı liberal düşüncenin en önemli isimlerinden Locke için de geçerlidir. Locke için doğa durumundaki birinci eksiklik; bir ölçü olacak, kurulmuş, tanınmış ve genel onaylamayla geçerlik kazanmış bir yasa eksikliği vardır. İkinci olarak, kurulu yasaya uygun olarak bütün uyumsuzluklar konusunda karar verme yetkisiyle donanmış tarafsız bir yargıcın eksikliği vardır. Üçüncüsü ise, haklı olduğunda, yaptırımı destekleme, yaptırımı doğru bir şekilde uygulama erkinin/ iktidarının olmayışıdır (Locke 2004: 124-125). Doğal durumdaki bu eksikliklerden çıkabilecek sıkıntılı ve güvensiz durumdan kaçınmak için kendi rızalarıyla insanlar toplum haline gelirler. Sivil topluma geçişte insanların devrettikleri doğal hak ve özgürlüklerin yasamayla kısıtlanması söz konusu olamaz. Bunların güvenceye alınması amacıyla sivil toplum haline gelirler. Devletin amacı bu hakları korumaktır. Doğal durumunda, başkasının yaşamı, özgürlüğü ya da serveti üzerinde keyfi iktidara sahip olunamadığından ve doğa yasası insana sadece kendisini ve diğer insanları koruyacak kadar iktidar verdiğiinden, yasama iktidarını verebileceği sadece devletin iktidarındır. Bu yüzden yasama bundan fazla iktidara sahip olamaz (Locke 2004: 135). Devletin neyi nereye kadar yapabileceği ona devredilen hakların korunması ile sınırlıdır. Çünkü kendi canını ve mülklerinin korunması ve aynı zamanda doğa durumunda sahip olduğu cezalandırma, karşı koyma haklarını devreder (Locke 2004: 129-130).

Çağdaş siyaset felsefecisi Robert Nozick de liberter anlayış gereği sınırlı devlet, birey hakları ve dağıtımcı adalet karşı olma üzerine yoğunlaşır. Nozick'e göre, bireylerin hakları vardır. Hiç kimsenin ya da hiçbir grubun onlara müdahale edemeyeceği haklar vardır. Bu haklar öylesine güçlü ve kapsamlıdır ki devletin veya memurlarının neyi yapabilecekleri sorusunu gündeme getirir (Nozick 2000:21).

Nozick'in liberter anlayışına göre, devlet sahip olduğu zorlama vasıtalarını bazı insanların diğerlerine yardım etmesini sağlamak ya da onların kendi iyiliği veya korunması için faaliyetlerini yasaklayarak kullanamaz. Devletin, güç kullanımını ve bölgesindeki herkesi koruma ile ilgili tekel olma özelliğini muhafaza etmek için bireysel hakları ihlal etmek zorunda olduğuna ve bu nedenle özsül olarak ahlak dışı olduğuna dair anarşist sava karşı, herhangi birinin haklarını ihlal etmeyen bir süreçle anarşiden bir devlet çıkacağını ileri sürer. O'nun için bu minimal devlettir. Nozick'in minimal devlet anlayışında, meşru kabul edilecek görevler genel güvenliği sağlamak, adaleti tesisi etmek (mahkemeler) ve askeri hizmetlerdir.

Humboldt ise, devletin varlık sebebini insanın kendine ait sınırları aşma eğiliminden kaynaklanan kötülüğü ve başkalarının haklarına yapılan haksız tecavüzlerin ortaya çıkardığı ihtilafların bertaraf etmek olarak değerlendirir. Bu nedenle de bir üstün gücün varlığı zorunludur. İnsanları çatışmalardan uzak tutacak onları itaate mecbur edecek başka bir şey yoktur. O halde güvenlik olmaksızın özgürlükte yoktur. Güvenlik insanın kendisi için ve yardım almadan kendi çabalarıyla elde edemeyeceği tek şeydir. Humboldt için devletin görevi sınırlı olmalıdır. Devlet, bireylerin mutluluğu konusunda her türlü ilgiden kaçınmalı ve bireylerin karşılıklı güvenliği ile kendisinin dış düşmanlara karşı korunmasında gerekli olandan bir adım daha ileri gitmemelidir. Bu amaçların dışında başka hiçbir neden göstermeden özgürlük üzerine sınırlamalar koymamalıdır (Humboldt 2004: 117-119). Humboldt için devlet, savaş zamanı komutan, barış zamanı ise yargıç olup anlaşmazlıkları çözmekle yükümlüdür.

Liberterlerin temel düşüncesi Lockecu olarak tanımlanır. Onlarda Locke gibi hayat, özgürlük ve mülkiyet haklarını dokunulmaz olarak kabul ederler. Bu özel alanında devlet karşısında korunmasını isterler. Çünkü liberter düşünceye göre, özgürlüğün en büyük ihlal edicisi tarih boyunca hep devlet olmuştur. Bu düşünce akımını anarşizmden ayıran nokta, mümkün olan en küçük ölçüğe indirgenmiş de olsa, devletin varlığını genellikle meşru ve gerekli görmesidir (Barry 1989: 217-219).

Liberal geleneğin devletin varlığına dair genel bir kabul içinde olduğu görülür. Fakat bu müdahale alanı oldukça sınırlandırılmış olan ve temel var olma dayanağı

olarak da güvenlik hizmetini sağlama olarak gösterilir. Çünkü insanın tek başına kendi güvenliğini sağlayamama gibi bir yetersizliği mevcuttur. Diğer yandan hukuki süreç çerçevesinde devredilen hakların koruyucusu ve ihtilaflar durumunda da adalet sağlayıcı devlettir. Liberal geleneğin devlete dair temel kabulü ise güvenlik ve adalet ihtiyacıdır. Ayrıca liberal gelenek, devletin ekonomik faaliyet alanına müdahil olmamasını ister.

Yasal Soygun ve Liberal bakış

Bastiat, yasa yapıcıları, örgütçüleri, önderleri, halk liderlerinin kendilerini insanlığın üzerinde gördüklerini, onları organize etme, koruma ve yönetme konusunda meslek sahibi olarak gördüklerin söyler. Yasa yapıcıyı hükümet ya da devlet olarak değerlendirdiğimizde liberal geleneğin “sınırlı devlet” anlayışına göre yönetim sergileyen ve yasalar yapan bir yönetimin adil ve meşru, tersi durumda ise hukuksal yozlaşma dolayısıyla adaletsizlik olarak değerlendirir. Hukukun yozlaşmasını sağlayan yasa yapıcıların; devleti yönetme hırsları, toplumcu projeleri, merkezileştirici eğilimleri, gümrük tarifeleri, banka tekelleri, kısıtlayıcı müdahaleleri, vergi yoluyla eşitlik sağlama düşünceleri adaletsizliğin ve yozlaşmanın yolunu açar. Hukukun yozlaşması ile birlikte devletin güvenlik fonksiyonu da bozulma sürecine girer, hukuk, kendi asli amacının tam aksi bir istikamete yöneltilerek her türlü hırs ve açgözlülüğün silahı haline dönüştürülür. Sonunda, suçu denetim altına alarak azaltması beklenen hukukun kendisi, cezalandırılması gereken kötülüklerin kaynağı haline gelir (Bastiat 2010: 78). Kanun yapıcının, kişiler üzerinde ve mülkiyet üzerinde hakkı yoktur. Çünkü şahıs ve mülkiyet kanun yapıcıdan önce vardır. Kanun yapıcının görevi sadece onların güvenliğini sağlamaktır. Hukukun; bilincimize, fikirlerimize, ticaretimize, yeteneklerimize karışmak ve düzenlemek gibi bir fonksiyonu yoktur. Hukukun görevi, bu hakların özgürce kullanımını sağlamak ve herhangi bir kişinin, başka kişilerin bu hakları özgürce kullanımına müdahale etmesini engellemektir (Bastiat 2010: 71). Bunların dışına çıkıldığında hukuk yozlaşmıştır.

Kişilerin mülkiyetlerine dair yasa yapıcının yetkilerine Locke da sınırlama getirmektedir:

Hükümet hangi ellere verilmiş olursa olsun, insanların mülkiyete sahip olabilmesi ve mülkiyetlerini koruyabilmesi koşulu ve amacıyla verilmiştir. Prens ya da senato, özneler arasında birinin diğerine karşı mülkiyetlerini düzenlemek için yasalar yapabilme iktidarına rağmen, hiçbir zaman öznelerin mülkiyetinin tümünü ya da bir bölümünü, onların onayı olmaksızın kendilerine alma iktidarına sahip değildir. Çünkü, bu gerçekte, insanları mülkiyetsiz bırakmak anlamına gelir Kişinin rızası olmadan bir başkası bu mülkü isteyemez ve alamaz (Locke 2004: 118).

Locke’a göre, meşru bir iktidarın hüküm sürdüğü yerde insanların kendi kazançlarına sahip olabildiğini fakat despotik iktidarların, yönetimleri altındaki insanlara mülkiyet hakkı tanımamaktadır. Gerçek siyasal iktidar (yasama) kişilerin yaşamını, özgürlüğünü ve mülkiyetini yasalarla güvence altına almalıdır. Bu güvence iktidar tarafından sağlanamadığı zaman siyasal toplumun üyelerinin itaat yükümlülüğü de kalmamaktadır (Locke 2004: 147-148).

Rand, insanların çoğunlukla yaşam ve özgürlük hakkını savunduğunu mülkiyet hakkına önem vermediklerini söyler. Oysa mülkiyet hakkı da diğer iki hak gibi temel haktır. Mülkiyet hakkından yoksun olmak demek, yaşamak için gerekli olan aletlerden yoksun olmak demektir. İnsanoğlu hayatını kendi çabalarına dayalı olarak devam ettirebileceğinden, kendi emeğinin ürününe sahip olma hakkı olmayan insan, emeğinin ürünleri başkaları tarafından gasp edilen insandır. Bir anlamda köledir (Rand 1964: 110). Haklar teorisi, refahın vergilerle yeniden dağıtımı dahil bazılarının diğerine yardım etmesini talep eden herhangi bir yasayı onaylamaz. Zenginlerin daha az şanslılara sağlık, barınma ve eğitim konularında destek olması arzulansa bu tür bir yardım bireylerin sorumluluğuna bırakılmalı, devlet tarafından yasaların konusu yapılmamalıdır. Liberteryenlere göre yeniden dağıtımcı vergiler zorlayıcıdır hatta hırsızlıktır. Devletin zengin vergi mükelleflerini fakirler için sosyal programları desteklemeye mecbur etme hakkı, zenginden para çalıp fakire veren merhametli bir hırsızdan farklı değildir (Sandel 2013: 80). Bazı insanlar ekonomik eşitsizliğin adaletsizlik olduğuna inanırlar. Fakirlere yardım etmek için zenginlerin

vergilendirilmesi taraftarıdır. Bazı insanlar da bu düşünceye muhaliftir. Onlara göre ekonomik eşitsizlik, zor ve dolandırıcılıkla çıkmadığı sürece ve serbest piyasa da insanların yaptıkları tercihlerle oluştuğu müddetçe, adaletsiz bir durum olarak değerlendirilemez (Sandel 2013: 78).

Liberal düşünürlerinde vurguladığı gibi yasal soygun mekanizmasının önlenmesi için ilk başta yapılması gereken devletin müdahale alanının sınırlanması gerekmektedir. Çünkü bireylerin emek vererek kazandıklarını yasa gücüyle hak etmeyenlere veren devlettir. Bu nedenle “sınırlı devlet” anlayışını savunurlar. Devletin etkinlik alanı özellikle ekonomik alanın dışında tutulmalıdır. Çünkü insanlar adaletsizliği ve yozlaşmayı emeklerinin bir kısmının devlet eliyle (yasa gücüyle) çalışmayan, üretmeyen, kolay kazanmayı tercih eden kişilere verildiğinde fark ederler. Fakat çoğu zaman bu soyguna boyun eğmek zorunda bırakılırlar.

Bastiat’ın içinde bulunduğu liberal gelenek temelde refah devleti uygulamalarına karşıdır. Bastiat gibi Vural’da hukuk yoluyla bazı insanların gelirinin ya da haklarının yasa yoluyla başkalarına aktarımını hem politik hem de kavramsal açıdan açıklar: Vural’a göre, iktisatçılar, bu güne kadar refah devletinin görevlerinin ne olduğuna dair bir açıklık kazandırıp ortaya koyamamışlardır. Fakat günlük yaşamda, politikacılar ve devlet adamları refah devletinin işlevini belirleyip uygulamaya koymuşlardır. Gelecek seçimleri kazanmak, siyasi iktidarı ele geçirmek için giriştikleri rekabet, siyasi partileri her zaman seçim kampanyalarında seçmenlere yeni ekonomik haklar ve “vaad yarışı”, ekonomik hakların hem sayısını ve hem de kapsamını genişlettiği görülür. Ekonomik hakların varlığı ve artış eğilimi ise, devletin ekonomiye müdahalesini kaçınılmaz kıldığı gibi devamlı artmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda, kişilerin ekonomik özgürlüğü azalırken, birçok ekonomik sorunda ortaya çıkmaktadır. “Ekonomik özgürlük”, kişinin devletten veya diğer kişilerden gelecek bir zorlama olmaksızın tercih ettiği şekilde ekonomik yaşama katılabilmesini ifade eder. Bu anlamda ekonomik özgürlük, devlet müdahalesinin en aza indirilmiş serbest piyasa ekonomisinde geçerlidir. Buna karşılık, “ekonomik hak”, yasalarla veya kurumsal düzenlemelerle

yaratılır ve vatandaşları siyasi iktidardan bazı yasal beklentilere yöneltir. Ayrıca, devleti de bu yasal beklentileri gerçekleştirmekle görevli kılar (Vural 2001: 126-127).

Günümüz gelişmiş demokrasilerinde devletten ekonomik hakları genişletmek ve bunların derecesini arttırmak üzere çeşitli gruplar ortaya çıkmıştır.. Bunlarda “çıkar” ya da “rant” amaçlı gruplardır. Öte yandan devlet, ekonomik hakları gerçekleştirmek için, “vergileme gücü”nü kullanmakta ve bu güçle, geçimini sağlamayı başarmış kişilerden aldığı satın alma gücünü, az sayıda gerçekten yardıma muhtaç insana ve çok sayıda devlet yardımı ile geçinmeyi, lobicilik veya rüşvet gibi yöntemlerle başarabilen kimselere aktarmaktadır. Çok sayıdaki bu ikinci grup kişilerin davranışına “rant kollamak “ adı verilir. Rant kollamak, transfer geliri elde etmek için çaba göstermek diye tanımlanır. Bunu başarmanın en iyi yolu da yeni ekonomik haklar elde etmektir (akt. Vural 2001: 128).

Sonuç

Frederic Bastiat liberal geleneğin kurucusu olarak kabul edilen Locke’un ardılı, liberter anlayışında temsilcisi Nozick’in önceleyicisi sayılır. Bastiat, liberal düşüncenin temel unsurlarından sayılan devletin etkinlik alanını daraltılması (sınırlı devlet) anlayışına dikkat çekmektedir. Bunun temel nedeni ise, bireyin temel hakları olan yaşam, özgürlük ve mülkiyetin korunması görevlendirilen devletin, bu haklara müdahale ediyor olmasıdır. Devlet yasa yapma gücü nedeniyle, bazı kişilerden vergi yoluyla kazançlarının bir kısmını alıp başkalarına sosyal yardım veya ekonomik hak olarak vermektedir. Bu hukuk üzerinden meşruluk kazanmasına rağmen, Bastiat tarafından hukukun yozlaşması aynı zamanda hırsızlığın meşru hale gelmesidir.

Hukukun yozlaşması, adaletsizliğin baş göstermesidir. Bastiat’a göre, ülkeyi yöneten insanlar özellikle refah devleti anlayışı doğrultusunda kendilerinin oluşturduğu yasalar ile ülke geleceğini karanlığa sürüklerler. Yolsuzluk, hırsızlık, rant kollama, adam kayırma (nepotizm) üzerine kurulu bir sistem yaratırlar. Menfaat ilişkilerine dayanan böyle bir sistem uzun vadede ekonomik, sosyal ve kültürel bir çöküşün yolunu

açar. Devletin görev alanı, genel güvenliğin ve adaletin sağlanması ile sınırlandırılmalı, özellikle ekonomik alanda faaliyet göstermemelidir. Çalışmayan, tembel kişilerin başkalarının emeğini sömürmesi devlet aracılığıyla meşru hale geliyorsa bu önlenmelidir. Çünkü bu hukukun yozlaşmasıdır. Hukuk hakların korunması için vardır. Hakların korunması, haklı ve haksızın belirlenmesidir. Bu devletin yasaları ile sağlanır. Fakat refah devleti (sosyal devlet) uygulamaları hukukun işletilmesi çerçevesinde yetersiz kalmaktadır. Yeniden dağıtım uygulamaları adaletsizliğe yol açmaktadır. Emek hırsızlığı bunun temel nedenidir. Çalışanın emeğini, ekonomik gücünü vergi yoluyla alarak çalışmaya vermek hukukun yozlaşması, yasal soygundan başka bir şey değildir. Bu nedenle, liberalizmin savunduğu devletin sınırlandırılması anlayışına bağlı olarak ekonomik alanın dışına çıkarılması gerekmektedir. Bu sayede, devletten çıkar sağlayan gruplar zamanla yok olacak ve adil bir toplum yaşamı tesis edilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

BARRY, Norman (1989). *An Introduction to Modern Political Theory*, London: McMillan.

BASTIAT, Frederic (2010). *Hukuk*, çev. Y. Arsan ve A. Yayla, Ankara: Liberte Yayınları.

HUMBOLDT, Wilhelm Von (2004). *Devlet Faaliyetinin Sınırları*, çev. B. Seçilmişoğlu, Ankara: Liberte Yayınları.

LOCKE, John (2004). *Hükümet Üzerine İkinci İnceleme*, çev. F. Bakırcı, Ankara: Babil Yayınları.

NOZICK, Robert (2000). *Anarşi, Devlet ve Ütopya*, çev. A. Oktay, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

RAND, Ayn (1964). *The Virtue of Selfishness*, New York: New American Library.

SANDEL, Micheal (2013). *Adalet*, çev. M. Kocaoğlu, Ankara: Bigbang Yayınları.

SPINOZA, Barunch (2012). *Teolojik Politik İnceleme*, çev. C. B. Akal, Ankara: Dost Yayınları.

VURAL, Savaş (2001). “Adalet Kavramı”, *Ekonomik Haklar, Refah Devleti ve Adalet Üstüne Bazı Düşünceler*, ed. A. Güriz, ss. 125-136, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.

YAYLA, Atilla (2010). “Takdim”, *Frederic Bastiat – Hukuk*, çev. Y. Arsan ve A. Yayla, ss. 13-15, Ankara: Liberte Yayınları.